

EUROPSKI UHIDBENI NALOG

Ivandić, Ante

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Šibenik University of Applied Sciences / Veleučilište u Šibeniku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:143:711298>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-23**

Repository / Repozitorij:

[VUS REPOSITORY - Repozitorij završnih radova Veleučilišta u Šibeniku](#)

**VELEUČILIŠTE U ŠIBENIKU
ODJEL UPRAVNIH STUDIJA
STRUČNI DIPLOMSKI STUDIJ UPRAVNI STUDIJ**

Ante Ivandić

EUROPSKI UHIDBENI NALOG

Diplomski rad

Šibenik, 2024.

VELEUČILIŠTE U ŠIBENIKU
ODJEL UPRAVNIH STUDIJA
STRUČNI DIPLOMSKI STUDIJ UPRAVNI STUDIJ

EUROPSKI UHIDBENI NALOG

Diplomski rad

Kolegij: Europske integracije i institucije Europske unije

Mentor: dr. sc. Ljubo Runjić, prof.

Student: Ante Ivandić

Matični broj studenta: 1219057411/177372202

Šibenik, rujan 2024.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, Ante Ivandić, student Veleučilišta u Šibeniku, OIB 76875528813 izjavljujem pod materijalnom i kaznenom odgovornošću i svojim potpisom potvrđujem da je moj završni rad na specijalističkom diploskom stručnom studiju Upravni studij pod naslovom: Europski uhidbeni nalog isključivo rezultat mog vlastitog rad koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, što pokazuju korištene bilješke i bibliografija.

Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

U Šibeniku, 09. rujna 2024.

Student:

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Veleučilište u Šibeniku

Diplomski rad

Odjel Upravnih studija

Stručni diplomski studij Upravni studij

EUROPSKI UHIDBENI NALOG

ANTE IVANDIĆ

Velebitska 10, Posedarje

anteivandic999@gmail.com

SAŽETAK RADA

Ovaj rad bavi se analizom europskog uhidbenog naloga, ključnog instrumenta pravosudne suradnje u kaznenim stvarima unutar Europske unije. Europski uhidbeni nalog omogućuje brzu i efikasnu predaju osoba osumnjičenih ili osuđenih za kaznena djela između država članica Europske unije. Cilj pisanja ovog rada je istraživanje pravnog okvira te samog funkcioniranja europskog uhidbenog naloga s posebnim naglaskom na primjenu u Republici Hrvatskoj. Za uspješnu provedbu europskog uhidbenog naloga ključna je kvalitetna pravosudna i policijska suradnja država članica Europske unije. Rad se oslanja na analizu pravne literature te relevantnih zakonskih akata, s posebnim osvrtom na sudsku praksu u Republici Hrvatskoj. Europski uhidbeni nalog je omogućio bržu predaju počinitelja kaznenih djela između država članica, ali postoje i određeni problemi, poput neujednačenosti u primjeni europskog uhidbenog naloga. Zaključak rada ističe da je europski uhidbeni nalog učinkovit alat za borbu protiv prekograničnog kriminala i jačanje pravosudne suradnje unutar Europske unije.

(40 stranica / 0 slika / 0 tablica / 19 literaturnih navoda / jezik izvornika: hrvatski)

Rad je pohranjen u: digitalnom repozitoriju Knjižnice Veleučilišta u Šibeniku

Ključne riječi: *europski uhidbeni nalog, suradnja, sudska odluka, predaja*

Mentor: dr. sc. Ljubo Runjić, prof.

Rad je prihvaćen za obranu dana: 09. rujna 2024.

BASIC DOCUMENTATION CARD

Šibenik University of Applied Sciences

Master Thesis

Departments of administration law studies

Professional Graduate Studies

EUROPEAN ARREST WARRANT

ANTE IVANDIĆ

Velebitska 10, Posedarje

anteivandic999@gmail.com

ABSTRACT

This paper deals with the analysis of the European Arrest Warrant, a key instrument of judicial cooperation in criminal matters within the European Union. The European Arrest Warrant enables the swift and efficient surrender of persons suspected or convicted of criminal offenses between EU member states. The aim of this paper is to explore the legal framework and the functioning of the European Arrest Warrant, with particular emphasis on its application in the Republic of Croatia. Successful implementation of the European Arrest Warrant relies on high-quality judicial and police cooperation among EU member states. The paper draws on an analysis of legal literature and relevant legislative acts, with a special focus on case law in the Republic of Croatia. The European Arrest Warrant has facilitated the faster extradition of criminal offenders between member states, but certain issues remain, such as inconsistencies in its application. The conclusion of the paper highlights that the European Arrest Warrant is an effective tool for combating cross-border crime and strengthening judicial cooperation within the European Union.

(40 pages / 0 figures / 0 tables / 19 references / original in Croatian language)

Thesis deposited in Šibenik University of Applied Sciences Library digital repository

Keywords: *European arrest warrant, cooperation, court decision, surrender*

Supervisor: dr. sc. Ljubo Runjić, prof.

Paper accepted: 09 September 2024

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. POVIJEST PRAVOSUDNE SURADNJE U EUROPSKOJ UNIJI.....	3
3. UVOĐENJE EUROPSKOG UHIDBENOG NALOGA	5
4. PRAVOSUDNA SURADNJA DRŽAVA ČLANICA EUROPSKE UNIJE U KAZNENIM STVARIMA	6
4.1. Eurojust.....	7
4.2. Suradnja Republike Hrvatske i Eurojusta	8
4.3. Europska pravosudna mreža u kaznenim stvarima	8
5. MEĐUNARODNA POLICIJSKA SURADNJA	10
5.1. Europol.....	10
5.2. Interpol.....	11
5.3. Schengenski informacijski sustav	11
6. IMPLEMENTACIJA OKVIRNE ODLUKE O EUROPSKOM UHIDBENOM NALOGU U DRŽAVAMA ČLANICAMA EUROPSKE UNIJE	13
6.1. Ocjena valjanosti Okvirne odluke o europskom uhidbenom nalogu	14
7. OBVEZA IZVRŠENJA EUROPSKOG UHIDBENOG NALOGA	16
7.1. Kaznena djela za koja se izdaje europski uhidbeni nalog	17
7.2. Smetnje za izvršenje europskog uhidbenog naloga.....	18
8. SADRŽAJ EUROPSKOG UHIDBENOG NALOGA.....	21
9. EUROPSKI UHIDBENI NALOG U REPUBLICI HRVATSKOJ	22
9.1. Uvjeti za izdavanje europskog uhidbenog naloga	23
9.2. Prosljeđivanje europskog uhidbenog naloga	25

9.3.	Postupak izvršenja pred državnim odvjetnikom	26
9.4.	Postupak pred sudom	27
9.4.1.	Postupak pred sućem istrage	28
9.4.2.	Postupak pred izvanraspravnim vijećem	30
9.5.	Mjere osiguranja predaje tražene osobe u postupku izvršenja	31
9.6.	Predaja vlastitih državljana	32
10.	EUROPSKI UHIDBENI NALOG I TREĆE ZEMLJE	34
11.	PRIVREMENA OGDODA PREDAJE TRAŽENE OSOBE.....	35
11.1.	Primjeri iz hrvatske sudske prakse	35
11.2.	Primjer iz prakse Suda Europske unije.....	36
12.	EUROPSKI UHIDBENI NALOG I INSTIUT ZASTARE	37
13.	ZAKLJUČAK.....	38
	LITERATURA.....	39

1. UVOD

U ovom će se radu istražiti pravni okvir i funkcioniranje europskog uhidbenog naloga, ključnog elementa pravosudne suradnje u kaznenim stvarima između država članica Europske unije, s posebnim naglaskom na njegovu primjenu u Republici Hrvatskoj. Primjena europskog uhidbenog naloga u Republici Hrvatskoj započela je ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju kada je na snagu stupio i Zakon o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s državama članicama Europske unije. Ulaskom u Europsku uniju Republika Hrvatska uključena je u zajedničku borbu protiv kriminala s ostalim članicama Unije, što je od velike važnosti za cijeli prostor Europske unije. Otvaranje unutarnjih granica na području država schengenskog prostora omogućilo je lakše kretanje državljana Europske unije, ali i slobodnije kretanje počinitelja kaznenih djela, pa je zbog navedenog ključna pravosudna i policijska suradnja država članica Europske unije kako bi se što brže pronašli i sukladno zakonu sankcionirali počinitelji kaznenih djela.

Europski uhidbeni nalog definira se kao nalog koji je izdalo nadležno pravosudno tijelo države članice Europske unije radi uhićenja i predaje osobe pronađene u drugoj državi članici u svrhu kaznenog progona ili izvršenja zatvorske kazne ili mjere koja uključuje oduzimanje slobode. Nalog sadržava četiri obveze za državu izvršenja: pomoć u potrazi, zahtjev za uhićenje, zahtjev za pritvor i na kraju predaju tražene osobe. Ovaj okvir, temeljen na obvezujućim obvezama među svim državama članicama, smatra se kamenom temeljcem na kojem je nastala suradnja u kaznenim stvarima između država članica Europske unije. Pravosudna suradnja Europske unije u kaznenim stvarima temelji se na načelu međusobnog priznavanja. Svrha je europskog uhidbenog naloga olakšati uspostavu Unije koja se temelji na načelima slobode, demokracije, poštivanja ljudskih prava i temeljnih sloboda te vladavine prava, kao i unaprijediti i konsolidirati europsko područje sloboda, sigurnosti i pravde.¹

Uzajamno povjerenje i predaja traženih osoba po nalogu druge države članice sama je bit pravosudne suradnje u kaznenim stvarima među državama članicama EU koja bi trebala ići iznad suvereniteta zemlje i omogućiti svim članicama EU učinkovitu borbu protiv svih oblika kriminaliteta. Svrishodnost uvođenja novog instrumenta pravosudne suradnje proizlazi iz tendencija rasta međudržavnog organiziranog kriminala, a EU sa svoje strane daje svoj odgovor na sprječavanje terorizma i teških kaznenih djela.

¹ Turudić, I., Pavelin Borzić, T., Bujas I., *Europski uhidbeni nalog*, str. 13.-14.

Provedba Okvirne odluke i pristupanje EU učinila je Hrvatsku dijelom prostora „slobode, sigurnosti i pravde“, dionikom nadnacionalnih sustava vrijednosti za zaštitu ljudskih prava u provedbi borbi protiv raznih oblika kriminala i Republika Hrvatska je postala aktivna država članica za izdavanje i izvršenje europskih uhidbenih naloga.²

Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju na snagu je stupio Zakon o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s državama članicama Europske unije. Tim se Zakonom domaće zakonodavstvo usklađuje s pravnom stečevinom Europske unije u dijelu koji uređuje pravosudnu suradnju u kaznenim stvarima, odnosno u dijelu u kojem se primjenjuje načelo uzajamnog priznavanja na odluke stranih pravosudnih tijela donesene tijekom kaznenog postupka kao i nakon njegovog pravomoćnog okončanja.³

² Turudić, I., *Europski uhidbeni nalog s osvrtom na praksu hrvatskih sudova*, str. 328

³ Čule, J., Hržina, D., *Primjena europskog uhidbenog naloga u Republici Hrvatskoj – očekivanja i stvarnost*, str. 716.

2. POVIJEST PRAVOSUDNE SURADNJE U EUROPSKOJ UNIJI

Pravosuđe i unutarnji poslovi jedna je od najmlađih politika EU-a. Proces suradnje među državama na pojedinačnim pitanjima pravosuđa i unutarnjih poslova u politici EU-a postupan je i relativno spor. Tek posljednjih godina svjedočimo iznimno dinamičnom razvoju ovog područja na razini EU. Istodobno, vrijedi podsjetiti da su donedavno ta pitanja smatrana bitnim sastavnicama nacionalnog suvereniteta. Cilj Europske unije je da unutar područja slobode, sigurnosti i pravde svojim građanima pruži visoku razinu sigurnosti zajedničkim djelovanjem zemalja članica u području policijske i pravosudne suradnje u kaznenim stvarima te prevencijom suzbijanja rasizma i ksenofobije.⁴

U tradicionalnom ekstradicijskom sustavu pravni temelj za izručenje između europskih država daje Konvencija o izručenju Vijeća Europe iz 1957. godine. Konvencija je izmijenjena i dopunjena s dva dodatna protokola iz 1975. i 1978. godine. Pitanja vezana uz izručenje uređena su Europskom konvencijom o terorizmu iz 1977. godine koja je na snazi u odnosu na Vijeće Europe, osim Konvencije i njenih protokola. Tri konvencije usvojene u pravnom okviru Europske unije koje se u potpunosti ili djelomično odnose na izručenje i čine dio zajedničke pravne stečevine su, naime, Konvencija iz 1990. o primjeni Schengenskog sporazuma iz 1985. o postupnom ukidanju provjera na zajedničkim granicama, Konvencija iz 1995. Konvencija o pojednostavljenom postupku izručenja između država članica Europske unije i Konvencija o izručenju između država članica Europske unije iz 1996. Ipak, mnogi su nedostaci uočeni u tradicionalnom sustavu, među njima njegova složenost i dugotrajnost. Priroda Europske unije kao zajednice država koje su postigle slobodu kretanja roba, ljudi i usluga te kretanja kapitala na druge načine osim kroz multilateralni sporazum, naglasila je poteškoće dobro ugrađene u taj sustav. Problem sve većeg broja zahtjeva za izručenje osumnjičenika i osuđenika koje je jedna država upućivala drugoj nije se mogao riješiti, iako su uloženi svi naponi, temeljem važećeg zakonskog okvira.⁵

Ugovorom iz Maastrichta uspostavljen je treći stup poznat kao „pravosuđe i unutarnji poslovi“, koji je uključivao suradnju u sustavu kaznenog pravosuđa među državama članicama, ali doneseni akti nisu bili obvezujući. Ugovor iz Amsterdama, koji je potpisan 1997., a stupio na snagu 1999., potpuno je reducirao treći stup na kazneno pravo jer se odnosio isključivo na policijsku i pravosudnu suradnju u kaznenim stvarima i definirao područje slobode, sigurnosti

⁴ Turkalj, K., *Politika Europske unije na području pravosuđa i unutarnjih poslova*, str. 1127.-1128.

⁵ Burić, Z., *Europski uhidbeni nalog*, str. 217.-219.

i pravde za Europsku uniju. Istim Ugovorom iz Amsterdama utvrđene su i okvirne odluke kao akti koji se donose za provedbu daljnjih mjera policijske i pravosudne suradnje između država članica na razini nacionalnih zakonodavstava, ne čineći ih pravno obvezujućima, na temelju kojih je donesena Okvirna odluka o europskom uhidbenom nalogu. Ovim formalnim okončanjem postupka izručenja uz aktivno sudjelovanje izvršne vlasti između država članica Europske unije i za postupak predaje isključivo su nadležna nacionalna pravosudna tijela, s naglaskom na njihove izravne kontakte, bez utjecaja izvršne vlasti. Također, ovom Okvirnom odlukom otklanjaju se nedostaci Konvencija i ne dopušta se odbijanje predaje na temelju državljanstva tražene osobe, zbog političkih djela ili financijske prirode kaznenog djela.⁶

⁶ Turudić, I., Pavelin Borzić, T., Bujas I., *Europski uhidbeni nalog*, str. 18.

3. UVOĐENJE EUROPSKOG UHIDBENOG NALOGA

Vijeće Europske unije donijelo je Okvirnu odluku o europskom uhidbenom nalogu i postupcima predaje između država članica 13. lipnja 2002., kao jednu od mjera za promicanje policijske i pravosudne suradnje između država članica. Prije donošenja Okvirne odluke o europskom uhidbenom nalog, postupak izručenja u Europskoj uniji radi kaznenog progona ili izdržavanja zatvorske kazne temeljio se na Europskoj konvenciji iz 1957. godine i dva dopunska protokola. Najveći nedostaci konvencija bili su složenost i duljina postupka i mogućnost neizručenja vlastitih državljana. Prve ideje o preinaci postojećeg sustava iznesene su u Zaključcima donesenim na sastanku Vijeća Europske unije u Tamoereu 15. i 16. listopada 1999., a presudan utjecaj imao je teroristički napad na Sjedinjene Američke Države u rujnu 2001. godine. Svrha okvirnih odluka je približavanje zakonodavstava zemalja članica u ovom području. Okvirne odluke djeluju na države članice, nemaju izravni učinak, već obvezu države članice da implementira okvirnu odluku u svoj nacionalni pravni sustav donošenjem odgovarajućih provedbenih propisa.

Potpisan 2007., a stupio na snagu 2009. nakon ratifikacije od strane svih država članica Europske unije, Lisabonski ugovor uspostavio je nadnacionalnu nadležnost prava Europske unije u području kaznenog prava. To znači da je kazneno pravo Europske unije nadnacionalno i da su nacionalni sudovi dužni, s različitim stupnjevima intenziteta, tumačiti domaće pravo u svjetlu prava Europske unije. Lisabonski ugovor ujedinjuje tri stupa, definira novi kaznenopravni okvir i uspostavlja supranacionalnu nadležnost Europske unije u području kaznenog prava, kako procesnog (pravosudna suradnja u kaznenim stvarima, uzajamno priznavanje presuda), tako i materijalnog (usklađivanje određenih kaznenih djela i sankcija u kaznenom zakonodavstvu pojedine države članice). Ugovor iz Lisabona razlikuje uredbe, obvezujuće i izravno primjenjive u svim državama članicama, direktive, obvezujuće u smislu rezultata koji se žele postići, ali prepuštaju nacionalnim tijelima izbor oblika i metode te odluke, obvezujuće za države članice kojima su upućene i preporuke i mišljenja koji nisu obvezujući.⁷

⁷ Turudić, I., Pavelin Borzić, T., Bujas I., *Europski uhidbeni nalog*, str. 19.-20.

4. PRAVOSUDNA SURADNJA DRŽAVA ČLANICA EUROPSKE UNIJE U KAZNENIM STVARIMA

Pravosudna suradnja u kaznenim stvarima temelji se na načelu uzajamnog priznavanja presuda i drugih sudskih odluka, a obuhvaća i mjere za približavanje zakona država članica u nekoliko područja. Lisabonski ugovor pruža snažnije temelje za razvoj područja kaznenog prava, dok istovremeno Europskom parlamentu daje nove ovlasti. Postupno ukidanje graničnih kontrola između zemalja EU-a znatno je olakšalo slobodno kretanje građana Unije, ali je otvorilo veće mogućnosti kriminalcima da djeluju i izvan svojih nacionalnih granica. Međutim, upravo je prekogranični kriminal ono što opravdava mjere unutar područja slobode, sigurnosti i pravde za poboljšanje pravosudne suradnje u kaznenim stvarima između država članica. Mora se djelovati u skladu s načelom uzajamnog priznavanja. U Europskoj uniji poduzete su konkretne mjere za borbu protiv prekograničnog kriminala i terorizma te konkretne mjere za zaštitu prava žrtava, osumnjičenika i zatvorenika.⁸

Mjere za uspostavljanje takvih pravila i postupaka koji osiguravaju priznavanje u cijeloj Uniji za sve oblike presuda i sudskih odluka, te sprječavaju i rješavaju sukobe nadležnosti između država članica, potporu izobrazbi sudaca i sudskog osoblja te lakšu suradnju između pravosudnih i drugih nadležna tijela država članica u vezi s kaznenim postupcima i izvršenjem odluka, donose Europski parlament i Vijeće u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom.

U skladu s redovnim zakonodavnim postupkom, Parlament i Vijeće mogu uspostaviti minimalna pravila potrebna za uzajamno priznavanje presuda i sudskih odluka te za policijsku i pravosudnu suradnju u kaznenim stvarima s prekograničnim posljedicama, a ta se pravila odnose na uzajamnu prihvatljivost dokaza između država članica, prava osoba osumnjičenih ili optuženih da su počinili kaznena djela te prava žrtava kaznenih djela kao i sve druge posebnosti kaznenog postupka.

Također, Europski parlament i Vijeće mogu utvrditi minimalna pravila o definiciji kaznenih djela i sankcija u područjima osobito teških kaznenih djela s prekograničnim učinkom, a područja tih kaznenih djela su terorizam, trgovina ljudima i seksualno iskorištavanje žena i

⁸ <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hr/sheet/155/pravosudna-suradnja-u-kaznenim-stvarima> (pristup: 03.09.2024.)

djece, neovlaštena trgovina drogama, neovlaštena trgovina oružjem, pranje novca, korupcija, krivotvorenje sredstava plaćanja, računalni kriminal i organizirani kriminal.⁹

4.1.Eurojust

Eurojust, Agencija Europske unije za suradnju u kaznenom pravosuđu, je osnovan radi unapređenja i poboljšanja koordinacije i suradnje nadležnih pravosudnih tijela država članica Europske unije u kaznenom progonu počinitelja kaznenih djela organiziranog kriminala, terorizma, teških kaznenih djela koja uključuju dvije ili više država članica Europske unije, a takva djela, s obzirom na jačinu povrede ili ugrožavanja pravnih dobara i svoje posljedice zahtijevaju zajedničko djelovanje država članica.¹⁰

Države članice Europske unije odlučile su o osnivanju Eurojusta na sastanku Europskog vijeća u Tampereu 1999. preporukom da se uspostavi tijelo sastavljeno od nacionalnih tužitelja, sudaca ili policijskih službenika istovrsnih ovlasti, koji će biti izdvojeni iz država članica Unije i integrirani u jedno tijelo. Takvo tijelo imalo bi zadatak osigurati koordinaciju među nacionalnim tijelima kaznenog progona i pružiti potporu kriminalističkim istraživanjima u slučajevima koji se odnose na kaznena djela iz domene organiziranog kriminala. Gore navedena preporuka bila je odgovor na ograničenja uzajamne pravne pomoći među državama članicama Europske unije koja proizlaze iz različitosti njihovih kaznenopravnih sustava. Ova okolnost, kao i tradicionalna nevoljkost prema suradnji u kaznenim postupcima, usložnjavala je suradnju država članica u predmetima s prekograničnim obilježjima, usprkos postojanju brojnih konvencija koje uređuju ovo područje. Kao rezultat toga, stvarna zadaća Eurojusta je da djeluje kao posredničko tijelo između nadležnih tijela država članica kako bi se unaprijedila, pojednostavila i ubrzala suradnja. Eurojust je ustanovljen Odlukom Vijeća od 29. veljače 2002. godine o osnivanju Eurojusta radi jačanja borbe protiv teškog kriminaliteta. Eurojust danas okuplja 27 članova koji čine Kolegij Eurojusta, a djelatnici Eurojusta su tužitelji, suci ili policijski službenici koji imaju istovrsne ovlasti.¹¹

⁹ Rudolf, D., *Lisabonski ugovor Europske unije*, str. 97.

¹⁰ *Zakon o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s državama članicama Europske unije*, čl. 12.

¹¹ Rakić, M., *Uloga Eurojusta u sustavu pravosudne suradnje u kaznenim stvarima s državama članicama Europske unije*, str. 134.-135.

4.2.Suradnja Republike Hrvatske i Eurojusta

Suradnja Republike Hrvatske i Eurojusta započela je krajem 2004. godine kada su na poziv Eurojusta imenovane tri kontakt osobe za suradnju s Eurojustom i to predstavnik Ministarstva pravosuđa, predstavnik Državnog odvjetništva Republike Hrvatske i predstavnik Županijskog suda u Zagrebu. Tijekom 2005. godine Eurojust je inicirao kontakte s Vladom Republike Hrvatske, koji su kasnije rezultirali službenim pozivom ministrici pravosuđa Republike Hrvatske da posjeti Eurojust početkom 2006. godine radi otvaranja pregovora o sklapanju sporazuma o suradnji. Pregovori o potpisivanju Ugovora između Republike Hrvatske i Eurojusta započeli su 8. svibnja 2007. godine u Bruxellesu, čime je potvrđeno formalno pridruživanje Republike Hrvatske Eurojustu.¹²

Eurojustu se mogu obratiti nadležna pravosudna tijela Republike Hrvatske u provođenju kaznenih istraga radi bolje koordinacije nadležnih pravosudnih tijela i suradnje nadležnih tijela u pružanju međusobne pravne pomoći prilikom provedbe instrumenata pravosudne suradnje kao i učinkovitosti istraga, te učinkovitosti mjera određenih radi kaznenog progona.¹³

Ministar RH, nadležan za pravosuđe, na prijedlog Glavnog državnog odvjetnika RH, imenuje nacionalnog člana u Eurojustu. Nacionalni član u Eurojustu zamjenik je Glavnog državnog odvjetnika i imenuje se na vrijeme od četiri godine. Glavni državni odvjetnik imenuje i pomoćnika nacionalnog člana u Eurojustu, on ima status zamjenika županijskog odnosno općinskog državnog odvjetnika i imenuje se na vrijeme od šest mjeseci. Obveza nacionalnog člana Republike Hrvatske u Eurojustu je redovito izvještavanje Glavnog državnog odvjetnika o svom radu.¹⁴

4.3.Europska pravosudna mreža u kaznenim stvarima

EPMKS, Europska pravosudna mreža u kaznenim stvarima je mreža osoba za kontakt država članica koja je osnovana 1998. godine sa svrhom poboljšanja pravosudne suradnje u kaznenim stvarima. Pravosudno tijelo koje izdaje uhiđbeni nalog, a nije pravosudno tijelo izvršenja i ne zna koje je pravosudno tijelo nadležno za izvršenje, obavještava to pravosudno

¹² Ibid, str. 136.-137.

¹³ Filipović, H., *Implementacija europskog uhiđbenog naloga u pravni poredak RH*, str. 194.

¹⁴ *Zakon o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s državama članicama Europske unije*, čl. 12a.

tijelo, uključujući i putem kontakt tijela unutar Europske pravosudne mreže, tražeći potrebne informacije, s ciljem da takve podatke dostavi država izvršenja naloga.¹⁵

¹⁵ Filipović, H., *Implementacija europskog uhiđenog naloga u pravni poredak RH*, str. 195.

5. MEĐUNARODNA POLICIJSKA SURADNJA

Učinkovita policijska suradnja ključna je za u izgradnju Europske unije kao područja slobode, sigurnosti i pravde koje poštuje temeljna prava. Policijske snage, carina i druga tijela za izvršenje zakona uključena su u prekograničnu suradnju u području provedbe zakona u EU s ciljem sprječavanja, otkrivanja i istraživanja kaznenih djela. U biti se temelji uglavnom na teška kaznena djela kao što je organizirani kriminal, trgovina narkoticima, pranje novca, krivotvorenje eura, trgovina ljudima, kibernetički kriminalu i terorizam.¹⁶

U području policijske suradnje, Europol je agencija Europske unije kroz koju djeluje policijska suradnja između država članica Europske unije, a područja kriminala unutar djelokruga Europola pokrivaju gotovo sve vrste teških kaznenih djela. Na primjer, trgovina drogom, trgovina ljudima, terorističke aktivnosti, ubojstva, dječja pornografija, kibernetički kriminal, prijevara, korupcija, pranje novca, zločini koji štete financijskim interesima Europske unije, zločini protiv okoliša, sudjelovanje u kriminalnoj skupini ili organizaciji i druga kaznena djela povezana s gore navedenim kaznenim djelima.¹⁷

5.1. Europol

Europol je tijelo Europske unije koje provodi mjere za poboljšanje aktivnosti nadležnih tijela država članica u sprječavanju, u borbi protiv suzbijanja i prevenciji organiziranog kriminala. Europol se prvenstveno bavi prikupljanjem i širenjem informacija o kriminalnim aktivnostima. Europol olakšava razmjenu informacija između država članica, odmah obavještava nadležna tijela država članica putem svojih nacionalnih jedinica o informacijama koje su za njih relevantne i o svakoj utvrđenoj povezanosti s kaznenim djelima, podupire istrage u državama članicama dostavljanjem svih potrebnih informacije nacionalnim jedinicama i vodi održavanje računalnog sustava za unos, korištenje i analizu podataka.¹⁸

Status Europola kao međunarodne policijske organizacije s pravnim subjektivitetom treba promatrati kao dio sustava prava Europske unije koji uređuje područje policijske suradnje

¹⁶ <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hr/sheet/156/policijska-suradnja> (pristup: 04.09.2024.)

¹⁷ Rakić, M., *Uloga Eurojusta u sustavu pravosudne suradnje u kaznenim stvarima s državama članicama Europske unije*, str. 135.

¹⁸ Rošić, M., *EUROPOL i međunarodna policijska suradnja kriminalističke policije Republike Hrvatske*, str. 212.

usko povezano s borbom protiv organiziranog kriminala i terorizma i čije se djelovanje proteže i na druga područja prava Europske unije koja uređuju pravdu, slobodu i sigurnost.¹⁹

5.2. Interpol

Interpol je međunarodno tijelo kriminalističke policije koje je osnovano 1923. godine i ima 190 zemalja članica. Naime, rad Interpola usmjeren je na olakšavanje prekogranične suradnje uz pružanje pomoći i podrške svim organizacijama i službama koje su odgovorne za aktivnosti vezane uz prevenciju i borbu protiv kriminala. Omogućuje trenutnu razmjenu informacija među državama članicama putem svog Globalnog komunikacijskog sustava. Također održava središnje baze podataka o putnim ispravama, vozilima, identifikacijskim ispravama, administrativnim ispravama, traženim osobama, teroristima i oružju. Na redovitom zasjedanju Opće skupštine Interpola, održanom 1992. godine, dogovoreno je da Republika Hrvatska postane članica Interpola. Pri Službi za međunarodnu policijsku suradnju, pri Upravi kriminalističke policije Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske, ustrojen je Nacionalni ured Interpola.²⁰

5.3. Schengenski informacijski sustav

Schengenski informacijski sustav, SIS, zajednički je informacijski sustav koji omogućuje suradnju između nadležnih tijela država članica razmjenom podataka i važan je alat za primjenu odredaba schengenske pravne stečevine uključene u okvir Europske unije.²¹

Upozorenja u Schengenskom informacijskom sustavu mogu se odnositi na osobe ili predmete i klasificirati pod jednu od kategorija:

- upozorenje za zabranu ulaska ili boravka,
- osobe za koje se traži uhićenje (ova kategorija se odnosi na osobe za kojima je izdan europski uhiđbeni nalog),
- nestale osobe,
- osobe koje se traže radi sudjelovanja u sudskom postupku,

¹⁹ Rošić, M., *Perspektive Republike Hrvatske u suradnji putem EUROPOL-a*, Policijska sigurnost, str. 401.

²⁰ <https://policija.gov.hr/o-ravnateljstvu/ustroj/uprava-kriminalisticke-policije/interpol-422/422> (pristup 04.09.2024.)

²¹ Turudić, I., Pavelin Borzić, T., Bujas I., *Europski uhiđbeni nalog*, str. 57.

- osobe i predmeti koji se traže radi diskretne ili specifične provjere,
- predmeti koje se oduzimaju ili koriste kao dokaz u kaznenom postupku.

Upozorenje u Schengenskom informacijskom sustavu sastoji se od tri dijela:

1. podaci za identificiranje osoba i predmeta,
2. podaci o razlogu potraživanja osoba i predmeta,
3. podaci o mjeri koju treba poduzeti kada se osoba ili predmet pronađe.²²

Svaka država koja u funkciji ima Schengenski informacijski sustav uspostavila je svoj nacionalni ured S.I.Re.N.E. koji je odgovoran za razmjenu svih dodatnih informacija, odnosno dopunskih podataka, i koordinaciju svih aktivnosti vezani za upozorenje u Schengenskom informacijskom sustavu. Uspješna suradnja ureda S.I.Re.N.E. ključni je čimbenik za učinkovito funkcioniranje Schengenskog informacijskog sustava.²³

²² Pejaković-Đipić, S., *Schengenski informacijski sustav – „čuvar“ schengenskog područja*, str. 145

²³ Ibid, str. 148.

6. IMPLEMENTACIJA OKVIRNE ODLUKE O EUROPSKOM UHIDBENOM NALOGU U DRŽAVAMA ČLANICAMA EUROPSKE UNIJE

Implementacija europskog uhidbenog naloga u nacionalno pravo država članica Europske unije dovela je do promjena ustavnih jamstava, među ostalim, ona koja su stoljećima činila dio domaćeg pravnog poretka, poput prava na odbijanje izručenja vlastitih državljana. Štoviše, 32 kategorije kaznenih djela više ne podliježu dvostrukoj provjeri kažnjivosti prema europskom uhidbenom nalogu, tako da on ne samo da postaje instrument koji države članice prisiljava na izručenje svojih državljana, već i na izručenje za kazneno djelo koje nije kazneno djelo prema njihovom nacionalnom pravu uopće.

Države članice su dugogodišnju tradiciju otpora izručenja svojih državljana ugradile u Ustav što je jamčilo državljanima da ne mogu biti izručeni ili protjerani sa teritorija svoje zemlje iz razloga što je postojalo nepovjerenje u pravni poredak drugih zemalja.

Europski uhidbeni nalog početak je promjena u državama članicama u odnosu na izručenje vlastitih državljana. Jer, provedba Okvirne odluke zahtijevala je promjenu ustava država članica koji su propisivali zabranu izručenja svojih državljana, te početak konkretne primjene načela međusobnog priznavanja. Upravo takva promjena ukazuje na to da povezanost i postojanje međusobnog povjerenja između država članica nije samo mrtvo slovo na papiru, a ustavne promjene ukazuju na suradnju i usklađivanje nacionalnih kaznenih zakonodavstava država članica.²⁴

Države članice su Okvirnu odluku implementirale do travnja 2005. godine i već tijekom 2005. godine pokrenule postupke ocjene ustavnosti nacionalnih provedbenih propisa. Nacionalni ustavni sudovi donijeli su različite odluke.²⁵

Njemački Ustavni sud nije vidio drugu alternativu nego proglasiti Okvirnu odluku potpuno ništavnom, budući da zakonodavac nije iskoristio različite mogućnosti koje je ponudila Okvirna odluka da dopusti državama članicama da u svojim nacionalnim zakonima utvrde određene uvjete u vezi s predajom vlastitih državljana. Zanimljiv aspekt u vezi s postupkom ocjene ustavnosti u Njemačkoj jest da je postupak pokrenut na inicijativu osobe koju

²⁴ Turudić, I., Pavelin Borzić, T., Bujas I., *Europski uhidbeni nalog*, str. 26.

²⁵ Đurđević, Z., *Europski sud pravde i legitimitet europskog uhidbenog naloga*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, str. 1024.

se sumnjičilo da je bila aktivan i važan član terorističke organizacije, koja je izvršila teroristički napad 11. rujna 2001. godine u New Yorku.

Suprotno onome što je učinila Njemačka, poljski Ustavni sud nije cijelu Okvirnu odluku proglasio neustavnom, već samo odredbu koja se odnosi na predaju vlastitih državljana zbog takve zabrane navedene u članku 55. Ustava te je privremeno odgođeno djelovanje odluke Ustavnog suda na vrijeme od 18 mjeseci kako bi se u navedenom periodu provele ustavne promjene i na taj način se omogućila primjena implementacijskog propisa u Poljskoj.

Okvirnu odluku o europskom uhidbenom nalogu češki Ustavni sud nije proglasio nedosljednom s češkim Ustavom, koji zabranjuje izručenje vlastitih državljana. Ustavni sud je zaključio da je Češka Republika dužna ispuniti obveze koje je dobrovoljno preuzela činom pristupanja Europskoj uniji. Bio je to dokument koji je češkim građanima davao određene povlastice, ali i obvezivao države na zajedničku borbu protiv kriminala u prostoru slobode, sigurnosti i pravde Europske unije, što automatski zahtijeva međunarodnu suradnju. Potrebni standardi zaštite ljudskih prava i sloboda osigurani su u svim državama članicama Europske unije u istoj mjeri kao i u Češkoj Republici, što je bio glavni razlog neizručenja čeških državljana drugim zemljama.

Druge države članice, uključujući Francusku, tumače da predaja na temelju europskog uhidbenog naloga nije isto što i postupak izručenja, koji je zapravo obuhvaćen načelom bez zabrane izručenja vlastitih državljana, te stoga nisu potrebne ustavne reforme jer europski uhidbeni nalog čak i ne predstavlja ustavnu zabranu koju pokriva zabrana izručenja.²⁶

6.1. Ocjena valjanosti Okvirne odluke o europskom uhidbenom nalogu

Nacionalni ustavni sudovi nisu nadležni ispitivati valjanost akata Europske unije, pa svojim odlukama ne mogu dovesti u pitanje Okvirnu odluku. Jedino je Europski sud pravde nadležan tumačiti i ocjenjivati valjanost okvirnih odluka i drugih akata koji proizlaze iz trećeg stupa EU. U okviru ocjene ustavnosti belgijskog domaćeg provedbenog zakonodavstva pokrenute po službenoj dužnosti, belgijski Ustavni sud je od Europskog suda pravde zatražio odluku o valjanosti Okvirne odluke o europskom uhidbenom nalogu. U pitanju su bila pitanja

²⁶ Turudić, I., Pavelin Borzić, T., Bujas I., *Europski uhidbeni nalog*, str. 27.

valjanosti zamjene konvencija Okvirnom odlukom u pogledu pitanja izručenja i usklađenosti te zamjene s načelom zakonitosti i načelom jednakosti, odnosno zabrane diskriminacije.

Europski sud donio je odluku u velikom vijeću od 13 sudaca, a u postupku je interveniralo 10 država, Europska komisija i Europsko vijeće. Što se tiče prvog pitanja, odvjetnici su utvrdili da je uređenje izdavanja izručenja Okvirnom odlukom u suprotnosti s člankom Ugovora o EU prema kojemu je cilj okvirnih odluka daljnje usklađivanje zakona i propisa članica države, što se po njihovom mišljenju tiče samo materijalnog kaznenog prava te da se samo istovjetnim pravnim aktom može promijeniti materija uređena Konvencijom. Sud nije prihvatio navedene tvrdnje, ocijenjeno je da se okvirne odluke temelje na odredbama Ugovora o zajedničkom djelovanju na području pravosudne suradnje u kaznenim stvarima. Ne misle samo na usklađivanje obilježja kaznenih djela i sankcija, već i na pravosudnu suradnju. Okvirna odluka čini upravo to, usklađuje uvjete i postupak predaje propisane propisima država članica. Odbačena je tvrdnja da se ono što je jednom uređeno ne može naknadno promijeniti drugom kategorijom pravnog akta. O povredi jednakosti, odnosno zabrani diskriminacije, Europski sud je utvrdio da nema povrede tih načela Okvirnom odlukom.²⁷

²⁷ Đurđević, Z., *Europski sud pravde i legitimitet europskog uhiđenog naloga*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, str. 1024.-1025.

7. OBVEZA IZVRŠENJA EUROPSKOG UHIDBENOG NALOGA

Europski uhidbeni nalog je sudska odluka donesena od jedne države članice radi uhićenja i predaje tražene osobe od druge države članice, radi kaznenog progona ili izvršenja zatvorske ili sigurnosne mjere.

Riječ je, dakle, o sudskoj odluci, što znači da ju donosi pravosudno tijelo zemlje koja izdaje nalog. Treba naglasiti da pojam pravosudno tijelo koji se koristi u Okvirnoj odluci uključuje sva tijela nadležna za kazneni progon u državi članici, a ne samo nadležni sud države članice. Kod europskog uhidbenog naloga potrebno je razlikovati europski uhidbeni nalog kao sudsku odluku i odluku na temelju koje se može izdati europski uhidbeni nalog. Uhidbeni nalog mora sadržavati dokaze o pravomoćnoj presudi, drugom nalogu za uhićenje ili bilo kojoj drugoj primjenjivoj sudskoj odluci koja ulazi u područje primjene. Dakle, zapravo je riječ o odlukama donesenim u zemlji izdavanja naloga, na temelju kojih bi nadležna pravosudna tijela te zemlje mogla izdati europski uhidbeni nalog. Takva odluka rezultira uhićenjem tražene osobe na teritoriju države članice koja prima takav nalog i naknadnom predajom osobe državi članici u kojoj je nalog izdat.

Državu članicu na koju je upućen europski uhidbeni nalog obvezuju četiri obveze, a to su pomoć u traženju, uhićenju, pritvaranju i predaji tražene osobe. Ovo se može smatrati jednom od najvažnijih karakteristika tjeralice, imajući u vidu da tjeratica objedinjuje dvije značajke: nalog i zahtjev za izručenje. U prijašnjim instrumentima o izručenju između država članica ove dvije značajke bile su uređene s dva zakona. Tražena osoba može biti uhićena na temelju međunarodne tjeralice ili na temelju zahtjeva za privremeno uhićenje. Nakon uhićenja, država moliteljica trebala je poslati zahtjev za izručenje. To je samo jedna komponenta u cjelokupne strukture ideje europskog uhidbenog naloga kao režima izručenja koji omogućuje proces izručenja mnogo brži i lakši od svih onih prije njega.

Krajnji cilj naloga je kazneni progon ili izvršenje zatvorske kazne ili sigurnosne mjere protiv tražene osobe u državi izdavanja naloga.²⁸

²⁸ Burić, Z., *Europski uhidbeni nalog*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, str. 222.-223.

7.1. Kaznena djela za koja se izdaje europski uhidbeni nalog

Europski uhidbeni nalog ne može se izdati za bilo koje kazneno djelo, već mora biti kazneno djelo koje spada u njegov djelokrug. Izdaje se za kaznena djela za koja je prema zakonu države izdavanja propisana kazna zatvora ili sigurnosna mjera u najduljem trajanju od najmanje 12 mjeseci ili ako je kazna već izrečena ili je već primijenjena sigurnosna mjera, u trajanju od najmanje 4 mjeseca. Da bi država članica mogla izdati europski uhidbeni nalog, mora se raditi o djelu koje je prema njezinom pravu kazneno djelo za koje je propisana kazna lišenja slobode, odnosno zatvorska ili sigurnosna mjera. Ovakvom odredbom želi se ograničiti primjena europskog uhidbenog naloga samo na ona kaznena djela koja to svojom težinom doista zaslužuju.²⁹

Popis kaznenih djela za koja se izdaje europski uhidbeni nalog glasi:

- pripadanje zločinačkoj organizaciji,
- terorizam,
- trgovanje ljudima,
- spolno iskrištavanje djece i dječja pornografija,
- nedopuštena trgovina opojnim drogama i psihotropnim tvarima,
- korupcija,
- prijevarama, uključujući i one koje utječu na financijske interese Europskih zajednica u smislu Konvencije od 26. srpnja 1995. o zaštiti financijskih interesa Europskih zajednica,
- pranje novca,
- krivotvorenje valute, uključujući i euro,
- računalni kriminalitet,
- djela protiv okoliša, uključujući i nedopuštenu trgovinu ugroženim životinjskim vrstama i vrstama i sortama ugroženih biljaka,
- omogućavanje neovlaštenog ulaska i boravka,
- ubojstvo, teška tjelesna ozljeda,
- nedopuštena trgovina ljudskim organima i tkivom,
- otmica, protupravno oduzimanje slobode i držanje talaca,
- rasizam i ksenofobija,
- organizirana ili oružana pljačaka,

²⁹ Ibid, str. 225.-226.

- nedopuštena trgovina kulturnim dobrima, uključujući starine i umjetnička djela,
- varanje,
- reketarenje i iznuda,
- krivotvorenje i piratstvo proizvoda,
- krivotvorenje i trgovina administrativnim proizvodima,
- krivotvorenje sredstava plaćanja,
- nedopuštena trgovina hormonskim supstancijama i drugim tvarima za poticanje rasta,
- nedopuštena trgovina nuklearnim i radioaktivnim materijalima,
- trgovina ukradenim vozilima,
- silovanje,
- podmetanje požara,
- kaznena djela iz nadležnosti Međunarodnog kaznenog suda,
- protupravno oduzimanje letjelica ili plovni objekata,
- sabotaža.³⁰

7.2.Smetnje za izvršenje europskog uhidbenog naloga

Razlozi za neizvršenje ili moguće neizvršenje europskog uhidbenog naloga od strane pravosudnog tijela izvršenja dijele se na apsolutne i relativne smetnje. Razlika između apsolutne i relativne smetnje je u tome što države članice moraju uvesti apsolutnu smetnju u svoje nacionalno pravo prenošenjem Okvirne odluke, dok za relativnu smetnju državama članicama ovisi o njima samima hoće li to učiniti.

Kod apsolutne smetnje prvo se navode osnove zbog kojih država članica kojoj je upućen europski uhidbeni nalog mora odbiti njegovo izvršenje. Države članice kojima je poslan europski uhidbeni nalog odbit će ga izvršiti u sljedećim slučajevima:

- kazneno djelo na koje se nalog odnosi obuhvaćeno je amnestijom u zemlji u kojoj je nalog izvršen i ta je država bila nadležna za kazneni progon za to kazneno djelo prema vlastitom kaznenom pravu;
- ako je izvršno sudbeno tijelo obaviješteno da je država članica za istu osobu već izrekla pravomoćnu kaznu za isto kazneno djelo, uz uvjet da je, ako je osoba osuđena, kazna

³⁰ Zakon o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s državama članicama Europske unije, čl. 10.

izvršena, izvršava se ili se više ne može izvršiti. izvršeno prema pravu države članice koja je donijela osuđujuću presudu više se ne može izvršiti;

- ako se osoba na koju se odnosi europski uhiđbeni nalog zbog svoje dobi ne može smatrati kazneno odgovornom za djelo na koje se nalog odnosi prema pravu države izvršenja naloga.

Relativne smetnje za izvršenje, odnosno razlozi za moguće odbijanje izvršenja europskog uhiđbenog naloga su sljedeći:

- obostrana kažnjivost, ako djelo na koje se nalog odnosi ne predstavlja kazneno djelo po pravu države izvršenja naloga, izvršna sudska vlast može odbiti izvršenje europskog uhiđbenog naloga;
- protiv tražene osobe vodi se kazneni postupak u državi članici izvršenja naloga za kazneno djelo na koje se odnosi europski uhiđbeni nalog, država članica koja je primila takav europski uhiđbeni nalog može odbiti njegovo izvršenje;
- ako pravosudna tijela države članice izvršenja naloga nisu donijela odluku o progonu tražene osobe za kazneno djelo navedeno u nalogu ili o obustavi postupka u vezi s tim kaznenim djelom, ili ako je u jednoj od država članica je tražena osoba već osuđivana za to kazneno djelo, čime je zabranjen kazneni progon;
- ako tražena osoba nije kazneno gonjena ili kažnjena zbog zabrane zakonom, ali se takve mjere poduzimaju u skladu sa zakonom države koja izvršava nalog i pod uvjetom da je djelo kazneno djelo prema kaznenom pravu te države članice;
- ako je pravosudno tijelo izvršenja obaviješteno da je treća država već pravomoćno osudila istu osobu za isto kazneno djelo i izrekla kaznu, uz dodatni uvjet da je ona već izvršena ili da se izvršava ili da se može pravosudna tijela koja su donijela osuđujuću presudu više ne mogu biti izvršena u skladu s pravom treće zemlje;
- ako je europski uhiđbeni nalog je izdan radi izvršenja zatvorske kazne ili sigurnosne mjere, a tražena osoba: ima prebivalište, ili je državljanin ili boravište na području države članice koja izvršava nalog, a ta država preuzima izvršenje kazne ili osiguranja mjera u skladu sa svojim zakonom;
- ako se europski uhiđbeni nalog odnosi na kaznena djela koja su prema zakonu države izvršenja naloga u cijelosti ili djelomično počinjena na njezinom državnom području ili na drugom mjestu koje ima isti status te za kaznena djela počinjena izvan državnog

područja država izdavanja naloga i zakon države izvršenja naloga ne dopušta kazneni progon za isto kazneno djelo kad je počinjeno izvan njezina teritorija.³¹

³¹ Burić, Z., *Europski uhidbeni nalog*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, str. 229.-231.

8. SADRŽAJ EUROPSKOG UHIDBENOG NALOGA

Podaci sadržani u europskom uhidbenom nalogu moraju biti dostatni. Nadležnim tijelima države izvršenja ne bi trebale biti potrebne dodatne informacije kako bi donijele odluku o izvršenju naloga ili predaji tražene osobe. Podaci moraju biti takvi da državi izvršenja omogućе donošenje odluke, a oni su:

- identitet i državljanstvo tražene osobe,
- ime, prezime, adresa, telefonski i telefaks broj, e-mail adresa sudske vlasti izdavanja naloga,
- dokazi o izvršnoj presudi, nalogu za uhićenje ili bilo kojoj drugoj izvršnoj sudskoj odluci koja ima isti učinak,
- priroda i pravna kvalifikacija djela,
- opis okolnosti u kojima je kazneno djelo počinjeno, uključujući vrijeme, mjesto i stupanj sudjelovanja tražene osobe u počinjenju kaznenog djela,
- izrečena kazna, ako postoji pravomoćna presuda, ili zapriječena kazna prema pravu države izdavanja naloga,
- ako je moguće i ostale posljedice kaznenog djela.

Europski uhidbeni nalog mora biti preveden na službeni jezik ili jedan od službenih jezika države izdavanja naloga.³²

³² Ibid, str. 233.-234.

9. EUROPSKI UHIDBENI NALOG U REPUBLICI HRVATSKOJ

Pristupanjem Republike Hrvatske u Europsku uniju 1. srpnja 2013. godine na snagu je stupio i Zakon o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s državama članicama Europske unije kojim je u hrvatsko zakonodavstvo implementirana Okvirna odluka o europskom uhidbenom nalogu i postupcima predaje između država članica.

Ustav Republike Hrvatske promijenjen je 2012. godine kako bi se iz njega izbacila odredba da njezini državljani ne mogu biti izručeni, a posebice izmjenom članka 9. stavka 2. Ustava koji glasi: „Državljanin Republike Hrvatske ne može biti izručen, ne može biti udaljen iz Republike Hrvatske niti mu se može oduzeti državljanstvo, te ne može biti izručen drugoj državi osim odlukom o izručenju ili predaji na temelju međunarodnog ugovora ili pravne stečevine Europske unije.“. Ovom ustavnim promjenom stvoreni su uvjeti za provedbu Okvirne odluke u Republici Hrvatskoj, što je i učinjeno donošenjem Zakona o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima između Republike Hrvatske i država članica Europske unije.³³

Središnje tijelo za pravosudnu suradnju je Ministarstvo pravosuđa Republike Hrvatske. Koordinira pravosudnu suradnju između domaćih nadležnih pravosudnih tijela Republike Hrvatske i nadležnih pravosudnih tijela drugih država članica.

Županijski sudovi Republike Hrvatske koji su nadežni za zaprimanje i prosljeđivanje instrumenata pravosudne suradnje su sljedeća četiri suda:

- Županijski sud u Bjelovaru, za područje nadležnosti županijskih sudova u Bjelovaru, Čakovcu, Koprivnici, Varaždinu, Virovitici i Zlataru,
- Županijski sud u Velikoj Gorici, za područje nadležnosti županijskih sudova u Karlovcu, Rijci, Puli, Sisku, Velikoj Gorici i Zagrebu,
- Županijski sud u Vukovaru, za područje nadležnosti županijskih sudova u Osijeku, Slavonskom brodu, Požegi i Vukovaru,
- Županijski sud u Zadru, za područje nadležnosti županijskih sudova u Zadru, Dubrovniku, Gospiću, Splitu i Šibeniku.

Pravosudno tijelo koje izdaje europski uhidbeni nalog može ga izravno poslati pravosudnom tijelu izvršenja. Ako je lokacija tražene osobe poznata, ako nije poznata do točne

³³ Turudić, I., Pavelin Borzić, T., Bujas I., *Europski uhidbeni nalog*, str. 25.

lokacije u svakom slučaju može se izdati upozorenje o traženoj osobi putem SIS-a, Schengenskog informacijskog sustava.³⁴

9.1.Uvjeti za izdavanje europskog uhidbenog naloga

Izdavanje europskog uhidbenog naloga radi kaznenog progona ili izvršenja kazne zatvora ili druge mjere oduzimanja slobode temelji se na ispunjavanju uvjeta propisanih Zakonom o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s članicom države Europske unije, a to su:

- u svrhu kaznenog progona (da je u tijeku kazneni progon protiv tražene osobe, da je protiv tražene osobe određen istražni zatvor i visina propisane kazne Kaznenim zakonom Republike Hrvatske za djelo koje je predmet kaznenog progona),
- u svrhu izvršenja kazne (visina kazne zatvora izrečene pravomoćnom presudom traženoj osobi),
- u svrhu izvršavanja mjera koje uključuju oduzimanje slobode (visina primjenjene mjere koja uključuje oduzimanje slobode utvrđene pravomoćnom presudom).

Naime, u Republici Hrvatskoj izdaju se i europski uhidbeni nalozi retroaktivno za djela počinjena prije nego što je Republika Hrvatska pristupila Europskoj uniji, tj. prije stupanja na snagu Zakona o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s članicama Europske unije.

Potrebna visina propisane kazne za kazneno djelo koje je predmet kaznenog progona, a u slučaju izdavanja naloga u svrhu kaznenog progona, ovisi o tome da li se djelo nalazi na popisu djela iz članka 10. Zakona o pravosudnoj suradnji s državama članicama Europske unije koja su preuzeta iz Okvirne odluke. Kaznena djela iz popisa zapravo su oznake skupina zakonskih djela koja se odnose na kategorije kaznenih djela, a ne predstavljaju naziv kaznenog djela pa ne odgovaraju u cijelosti nazivima kaznenih djela iz Kaznenog zakona Republike Hrvatske.

Europski uhidbeni nalog izdaje se radi kaznenog progona za djela s popisa ako je propisana najviša kazna zatvora od tri godine ili dulje, a za djela koja nisu na popisu ako je propisana najviša zatvorska kazna godinu dana ili dulje. Ako je djelo na popisu, ali nije

³⁴ Filipović, H., *Implementacija europskog uhidbenog naloga u pravni poredak RH*, str. 194.

označeno u nalogu, a propisana je kazna zatvora kraća od tri godine, tada je potrebna provjera dvostruke kažnjivosti u državi izvršenja naloga.

Ako se europski uhidbeni nalog izdaje radi izvršenja kazne zatvora ili mjere lišenja slobode, uvjet je da je tražena osoba osuđivana na kaznu zatvora ili mjeru u trajanju od najmanje četiri mjeseca, a što znači da se ne traži se kumulativno ispunjenje visine propisane i izrečene kazne. Stoga, prilikom popunjavanja naloga u slučaju izvršenja kazne ili mjere zatvora, u obrascu treba popuniti samo podatke koji se odnose na visinu kazne koja je izrečena traženoj osobi, dio obrasca koji se odnosi na iznos kazne se ne popunjava. Ako se radi o presudi kojom je u kaznenom postupku naređeno prisilno smještanje u duševnu ustanovu osobe za koju je presudom utvrđeno da je u stanju neuračunljivosti počinila protupravnu radnju, prilikom izvršenja naloga u dijelu za iznos izrečene kazne upisuje se „mjera lišenja slobode, npr. 6 mjeseci”.

Prilikom popunjavanja obrasca, ako se radi o djelu s popisa i za jedno od kojih je propisana kazna zatvora od 3 godine ili teža, potrebno je označiti prazan kvadratić uz naziv kategorije djela koja odgovara obilježjima kaznenog djela iz Kaznenog zakona Republike Hrvatske bez obzira na naziv. Napominje se da ako se radi o izdavanju europskog uhidbenog naloga za izvršenje kazne ili mjere koja uključuje oduzimanje slobode, a radi se o djelu sa popisa tada se mora označiti prazni kvadrat ispred kategorije tog djela, ali pritom nije od značaja visina zapriječene kazne koja se traži kod kaznenog progona, nego samo visina izrečene kazne. Pri izvršenju, ako se radi o djelu s popisa, uvijek se to označava, bez obzira na zapriječenu kaznu tog djela, a bitno je samo da izrečena kazna ili mjera traje četiri mjeseca ili dulje.³⁵

Europski uhidbeni nalog je instrument kreiran i usvojen s ciljem ubrzanja i učinkovitije borbe prije svega protiv teškog i organiziranog kriminala, no države članice sve više prijavljuju slučajeve izdavanja europskog uhidbenog naloga za lakša ili manja kaznena djela, zbog čega Europska komisija je u svom Priručniku o europskom uhidbenom nalogu naglasila da prije izdavanja naloga treba provesti test proporcionalnosti. Preporuka Europske komisije je da se nalozi ne izdaju u slučajevima kada država moliteljica očekuje puštanje tražene osobe nakon prvog ispitivanja ili za lakša kaznena djela, tzv. bagatelna kaznena djela.

³⁵ Turudić, I., Pavelin Borzić, T., Bujas I., *Europski uhidbeni nalog*, str. 28.-31.

Nerazmjernost se javlja u različitim oblicima, ponekad je to nerazmjer između težine djela i propisane kazne u pojedinoj državi članici, a ponekad se radi o kaznenim djelima čija težina i posljedice ne opravdavaju posljedice izdavanja naloga.³⁶

9.2. Prosljeđivanje europskog uhidbenog naloga

Prosljeđivanje europskog uhidbenog naloga ovisi o tome je li nadležnom pravosudnom tijelu poznato prebivalište ili boravište tražene osobe u jednoj od država članica ili nije. Također, dostupnost podataka o mjestu stanovanja tražene osobe također pomaže u određivanju načina popunjavanja obrasca naloga i prostora gdje se ona upisuje. Ako je poznato prebivalište ili boravište tražene osobe, ovaj prostor na obrascu mora biti jasno popunjen adresom, ako podatak nije dostupan, popunjava se s "nije poznato" kada pravosudnom tijelu koje izdaje nalog nije poznat podatak o mjestu prebivališta ili boravišta tražene osobe. Treba naglasiti da se posljednja poznata adresa tražene osobe u Republici Hrvatskoj ne popunjava, već samo stvarna poznata adresa tražene osobe u trenutku izdavanja naloga.

Nadležno pravosudno tijelo, kojemu nije poznata adresa tražene osobe, dostavit će nalog sastavljen na hrvatskom jeziku državnoj S.I.Re.N.E. Ured, na adresu: Ministarstvo unutarnjih poslova, Ravnateljstvo policije, Uprava kriminalističke policije, Služba za međunarodnu suradnju, Odjel: S.I.Re.N.E.

Nadležno tijelo koje izdaje europski uhidbeni nalog prenosi putem nacionalnog S.I.Re.N.E. ureda „upozorenje“ putem Schengenskog informacijskog sustava, SIS-a, u svrhu potrage za konkretnom osobom za izvršenje europskog uhidbenog naloga kada je nepoznato gdje se osoba nalazi. Ako ne postoji mogućnost pristupa Schengenskom informacijskom sustavu, nadležno tijelo može primiti i proslijediti europski uhidbeni nalog INTERPOL-u. Pomoć domaćim i stranim pravosudnim tijelima u prosljeđivanju europskog uhidbenog naloga pružaju osobe određene za kontakt s Europskom pravosudnom mrežom u kaznenim stvarima.³⁷

³⁶ Ibid, str. 36.-37.

³⁷ Ibid, str. 51.-53.

9.3. Postupak izvršenja pred državnim odvjetnikom

Za zaprimanje europskih uhidbenih naloga nadležna su Županijska državna odvjetništva prema mjestu gdje je osoba na koju se nalog odnosi zatečena, odnosno gdje ima prebivalište ili boravište, a to je uređeno u članku 5. Zakona o pravosudnoj suradnji s državama članicama Europske unije.

Ako država izdavanja ne zna gdje se tražena osoba nalazi, izdat će nalog na svom jeziku i odaslati ga putem svog nacionalnog ureda S.I.Re.N.E, odnosno unosom upozorenja u Schengenski informacijski sustav. Ukoliko ne postoji mogućnost pristupa Schengenskom informacijskom sustavu, nadležno tijelo može zaprimiti europski uhidbeni nalog i proslijediti ga preko INTERPOL-a na daljnji postupak međunarodne potrage do uhićenja, pa ovisno o tome je li osoba uhićena u državi članici Europske unije ili trećoj zemlji također ovisi o tome hoće li se provesti postupak predaje ili postupak izručenja. Županijsko državno odvjetništvo u Zagrebu nadležno je za zaprimanje europskog uhidbenog naloga ako nije poznato gdje se tražena osoba nalazi.

Ako je državi izdavateljici poznato da se tražena osoba nalazi u Republici Hrvatskoj, europski uhidbeni nalog u prijevodu na hrvatski jezik dostavlja se županijskom državnom odvjetništvu prema sjedištu u kojem tražena osoba ima prebivalište ili boravište. S.I.Re.N.E. nacionalni ured ima veliku ulogu u zaprimanju europskih uhidbenih naloga, prvi zaprima europski uhidbeni nalog za osobom za kojom se traga u Republici Hrvatskoj, te nakon policijske obrade i potrage, nakon lociranja osobe, obavještava nadležnu policijsku postaju koja provodi uhićenje tražene osobe, a sve prema prethodnom dogovoru s nadležnim državnim odvjetnikom. Nakon uhićenja, nadležna policijska postaja koja je izvršila uhićenje traženu osobu privodi na ispitivanje nadležnom državnim odvjetniku, a istovremeno Nacionalni ured S.I.Re.N.E. obavještava Ured S.I.Re.N.E. države izdavateljice o uhićenju tražene osobe te o daljnjem tijeku postupanja, a ono će obavijestiti nadležno pravosudno tijelo iz države izdavateljice koje nalog mora prevesti na hrvatski jezik i uručiti ga u roku koji ne smije biti dulji od sedam dana.

Iako je zakonom propisano da takav nalog zaprima županijski državni odvjetnik, u dosadašnjoj praksi, ako se zna da se tražena osoba nalazi u Republici Hrvatskoj, izdani nalog prvo treba zaprimiti u državnom uredu S.I.Re.N.E ili Ministarstvu pravosuđa kao središnjem tijelu za pomoć. Ured je dužan nakon primitka takvog naloga kontaktirati županijskog državnog odvjetnika po mjestu tražene osobe ili poznatom prebivalištu ili boravištu tražene osobe i dogovoriti daljnje postupanje s nadležnim županijskim državnim odvjetnikom.

Ne dovodi svaki izdani europski nalog automatski do uhićenja tražene osobe, jer državni odvjetnik nije dužan sucu istrage podnijeti prijedlog za određivanje istražnog zatvora radi predaje, ali može odrediti neku od mjera opreza.

Policija može, postupajući u okviru svojih ovlasti i sukladno zakonu kojim se uređuje policijsko postupanje, zadržati osobu za kojom se traga europskim uhiđenim nalogom i predati je pritvorskom službeniku. Primjerak europskog uhiđenog naloga, odnosno obavijest iz Schengenskog informacijskog sustava, zajedno s prijevodom, dostavlja se nadležnom županijskom državnom odvjetniku. Državni odvjetnik ispitat će uhićenika nakon što ga o zadržavanju obavijesti pritvorski nadzornik, a ako ne odredi mjere opreza, naložit će policiji da uhićenika u zakonskom roku od četrdeset osam sati od uhićenja dovede nadležnom sucu istrage koji će odlučiti o istražnom zatvoru i pokretanju postupka predaje.³⁸

9.4. Postupak pred sudom

Županijski sudovi nadležni su za provođenje primopredaje tražene osobe i odlučivanje o zaprimljenim europskim uhiđenim nalogima koji se odnose na državu izdavanja, a u postupku pred sudom državu izdavanja zastupa nadležni državni odvjetnik.

Nadležno županijsko državno odvjetništvo dostavit će nadležnom županijskom sudu europski uhiđbeni nalog s priloženim prijevodom na hrvatski ili engleski jezik na postupanje. Prijevod na engleski može se prihvatiti u hitnim slučajevima, pod uvjetom da država članica koja dostavlja odluku na engleskom jeziku pristane prihvatiti dostavu odluka od nacionalnih tijela na engleskom jeziku.

Postupak pred nadležnim županijskim sudom vodi istražni sudac ili izvanraspravno vijeće, ovisno o očitovanju tražene osobe pristaje li na predaju ili ne.

Nadalje, ako država izvršenja naloga, u obrascu naloga navede da se radi o kaznenom djelu koje se nalazi na listi kaznenih djela za koja se izdaje europski uhiđbeni nalog i za to djelo u državi izdavanja naloga se može izreći kazna zatvora ili lišenje slobode u trajanju od tri godine ili dulje, tada se u tom slučaju neće provjeravati dvostruka kažnjivost.

U ostalim slučajevima djelo iz naloga mora biti sastavljeno tako da su po domaćem pravu vidljiva bitna obilježja kaznenog djela, neovisno o zakonskom opisu i pravnoj

³⁸ Ibid, str. 60.-62.

kvalifikaciji kažnjivog djela navedenog u zaprimljenom nalogu kao i da je za to djelo u državi izdavanja naloga propisana kazna zatvora ili mjera oduzimanja slobode u trajanju od jedne godine ili dulje, ili da je izrečena kazna zatvora ili mjera oduzimanja slobode u trajanju od četiri mjeseca ili dulje.

Dvostruka kažnjivost znači provjeru suda jesu li elementi kaznenog djela za koje je tražena osoba optužena u državi koja je izdala nalog utvrđeni u skladu sa kaznenim djelom iz hrvatskog zakonodavstva ili da činjenicama navedenim u nalogu nije povrijeđeno neko pravo zaštićeno Kaznenim zakonom Republike Hrvatske.³⁹

9.4.1. Postupak pred sucem istrage

Ako je tražena osoba dala suglasnost za predaju sucu istrage prilikom ispitivanja pred sucem istrage na ročištu koje će se održati na prijedlog državnog odvjetnika za određivanje istražnog zatvora, sudac istrage donosi odluku o europskom uhidbenom nalogu u roku najkasnije tri dana do pristanka.

Na ročištu za odluku o istražnom zatvoru, sudac istrage će utvrditi osobne podatke tražene osobe, te mora utvrditi je li tražena osoba poučena o sljedećim pravima:

- da njezinom ispitivanju može biti nazočan branitelj,
- da ima pravo na sudskog tumača,
- da ima pravo na branitelja u skladu s odredbama domaćeg kaznenog postupovnog prava,
- da nije dužna iskazivati u postupku.

Nakon što je tražena osoba pristala na predaju, bit će pozvana da se izjasni o odricanju primjene načela specijalnosti u smislu članka 38. Zakona o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s državama članicama Europske unije, a navod o odricanju ili ne odricanju načela specijalnosti mora biti unesen u zapisnik.

Ako se tražena osoba nije odrekla primjene načela specijalnosti, rješenje mora sadržavati navod da se bez dopuštenja Republike Hrvatske, za djela počinjena prije predaje, tražena osoba, ne smije:

- kazneno odgovarati niti se protiv nje smije izvršiti kazna zatvora u državi izdavanja;
- biti predana drugoj državi članici radi kaznenog progona ili izvršenja kazne zatvora;

³⁹ Ibid, str. 62.-63.

- izručiti trećoj državi radi kaznenog progona ili izvršenja kazne zatvora.

Pristanak tražene osobe i odricanje od načela specijalnosti, istražni sudac unosi u zapisnik na način iz kojeg nedvojbeno proizlazi:

- da je tražena osoba pri tome postupala dragovoljno,
- da je bila u potpunosti svjesna posljedica,
- da je upozorena na neopozivost pristanka i odricanja.⁴⁰

Načelo specijalnosti propisano je člankom 38. Zakona o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima između država članica Europske unije, koji kaže da domaći sud može pokrenuti kazneni postupak protiv osobe koja je predana na temelju europskog uhiđenog samo za djelo za koje je ta osoba predana Republici Hrvatskoj i za djelo počinjeno nakon predaje. U pogledu izvršenja kaznenih sankcija, one su izvršne u pogledu sankcija za koje je izdan europski uhiđbeni nalog i zbog kojih je osoba izručena Republici Hrvatskoj, kao i za sankcije izrečene za kazneno djelo počinjeno nakon izručenja.

Sud može provesti kazneni postupak ili izvršiti kaznenopravnu sankciju:

- ako predana osoba, iako je imala mogućnost, nije napustila teritorij Republike Hrvatske u roku od 45 dana od puštanja na slobodu ili se u Republiku Hrvatsku vratila,
- za kazneno djelo za koje domaće pravo ne propisuje kaznu zatvora, a vođenje kaznenog postupka ne iziskuje primjenu mjere pritvora, istražnog zatvora i istražnog zatvora u domu,
- za kazneno djelo za koje domaće pravo propisuje novčanu kaznu, neovisno o činjenici da takva kazna može biti zamijenjena kaznom zatvora,
- ako je osoba pristala na predaju Republici Hrvatskoj i tom se prilikom odrekla primjene načela specijalnosti.⁴¹

Ako je tražena osoba državljanin Republike Hrvatske i ima prebivalište na teritoriju Republike Hrvatske, sudac istrage će ispitati traženu osobu pristaje li da se kazna izdržava u Republici Hrvatskoj. Ako tražena osoba da svoj pristanak, sudac istrage će izvršenje naloga uvjetovati povratkom tražene osobe u Republiku Hrvatsku radi izdržavanja kazne.

Kad sudsko rješenje kojim je odobrena predaja tražene osobe postane pravomoćno, sudac istrage obavijestit će o tome nadležno pravosudno tijelo i narediti predaju tražene osobe.

⁴⁰ Ibid, str. 63.-64.

⁴¹ Zakon o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s državama članicama Europske unije, čl. 38.

Predaju obavlja nacionalni S.I.Re.N.E. ured. Ako je traženoj osobi određen istražni zatvor ili mjera opreza, državi izdavateljici dostavljaju se podaci o razdoblju za koje su te mjere određene.

Ako tražena osoba na koju se europski uhidbeni nalog odnosi nije pristala na predaju, nakon odluke o istražnom zatvoru, sudac istrage dostavlja spis izvanraspravnom vijeću.⁴²

9.4.2. Postupak pred izvanraspravnim vijećem

Sudac istrage dostavlja spis izvanraspravnom vijeću nakon donošenja odluke o istražnom zatvoru, u slučaju kada tražena osoba nije pristala na predaju, a sjednica vijeća se mora održati u roku od osam dana, ako se tražena osoba nalazi u istražnom zatvoru.

Tražena osoba može prije ili tijekom sjednice usmeno izraziti pristanak na predaju i to se unosi u zapisnik. U tom slučaju vijeće će postupiti onako kako je propisano za postupak pred istražnim sucem kada je tražena osoba dala usmeni pristanak da se preda i najkasnije u roku od tri dana donijeti rješenje kojim se odobrava predaja.

Nakon toga predsjednik Vijeća daje riječ državnom odvjetniku da govori o europskom uhidbenom nalogu, kaznenom djelu iza kojeg je nalog, razlozima za njegovo izdavanje, kao i daljnjoj osnovanosti istražnog zatvora ili mjera opreza, ako su bile određene traženoj osobi. Nakon očitovanja državnog odvjetnika predsjednik vijeća poziva traženu osobu i njezina branitelja da se očituju na navode iz europskog uhidbenog naloga, o razlozima za odbijanje predaje, o razlozima protivljenja predaji i da navedu dokaze kojima potkrijepljuju svoje navode. Sjednicu će predsjednik vijeća zaključiti i zakazati novu samo ako je to potrebno za izvođenje dokaza na koje su se stranke pozivale na sjednici vijeća. U slučaju da stranke ne dostave dokaze i ako sud ocijeni da ne treba pribavljati dodatnu dokumentaciju ili provesti dokazni postupak, predsjednik vijeća će zaključiti sjednicu nakon čega će vijeće prekinuti sjednicu radi vijećanja i odlučivanja glede istražnog zatvora i predaje tražene osobe.

Vijeće može donijeti:

- rješenje kojim odobrava predaju tražene osobe,
- rješenje kojim odbija predaju tražene osobe,
- rješenje kojim odobrava predaju tražene osobe i odgađa je dok se protiv tražene osobe u Republici Hrvatskoj ne dovrši kazneni postupak koji se vodi zbog drugog kaznenog

⁴² Turudić, I., Pavelin Borzić, T., Bujas I., *Europski uhidbeni nalog*, str. 65.

djela, ili dok tražena osoba u Republici Hrvatskoj ne izdrži kaznu zatvora na koju je osuđena zbog drugog kaznenog djela.

Protiv rješenja vijeća stranke imaju pravo žalbe u roku tri dana od primitka pisanog otppravka rješenja, a o žalbi odlučuje Vrhovni sud Rpebulike Hrvatske u roku od tri dana.

Bitno je napomenuti da u slučaju protivljenja tražene osobe predaji, ona se ne poziva očitovati o načelu specijalnosti, pa sastavni dio rješenja o predaji bez pristanka je i navod da se bez dopuštenja Republike Hrvatske, za djela počinjena prije predaje, tražena osoba ne smije:

- kazneno progoniti niti se protiv nje smije izvršiti kazna zatvora u državi izdavanja;
- biti predana drugoj državi članici radi kaznenog progona ili izvršenja kazne zatvora;
- izručiti trećoj državi radi kaznenog progona ili izvršenja kazne zatvora.

Ako je tražena osoba državljanin Republike Hrvatske s prebivalištem na njezinu teritoriju, a nalog je donesen za kazneni progon, predsjednik vijeća pitat će traženu osobu pristaje li na izdržavanje izrečene sankcije u Republici Hrvatskoj i unijet će njenu izjavu u zapisnik.⁴³

9.5.Mjere osiguranja predaje tražene osobe u postupku izvršenja

Kazenopravna suradnja Republike Hrvatske s državama članicama Europske unije temelji se na načelu uzajamnog priznavanja te načelu učinkovite suradnje, a to znači da su nadležna tijela Republike Hrvatske, u okviru svojih nadležnosti i u skladu s temeljnim načelima pravnog poretka Republike Hrvatske, obvezatna je postupati na način da se u najvećoj mjeri ostvari svrha pravosudne suradnje.

Pod europskim uhiđenim nalogom podrazumijeva se nalog koji izdaje nadležno pravosudno tijelo države članice s ciljem uhićenja i predaje osobe koja se nađe na teritoriju druge države članice u svrhu kaznenog progona ili izvršenja zatvorske kazne ili mjera koje uključuju oduzimanje slobode. Svrha pravosudne suradnje kod europskog uhiđenog naloga je uhićenje i predaja tražene osobe.

U svrhu kaznenog progona, europski uhiđeni nalog može izdati nadležno tijelo samo ako je protiv osobe na koju se nalog odnosi donesena odluka o oduzimanju slobode ili sudska

⁴³ Ibid, str. 65.-67.

odluka s istim učinkom. Glavna odluka za izdavanje europskog uhidbenog naloga radi izvršenja kaznenog progona je odluka o oduzimanju slobode ili pravomoćna sudska odluka s istim učinkom koju automatski priznaje i Republika Hrvatska, kao država članica Europske unije i dužna je postupati po navedenoj odluci kao da se radi o odluci koju je donijelo domaće pravosudno tijelo.

Republika Hrvatska će, u svrhu izvršenja odluke o predaji tijekom postupka po europskom uhidbenom nalogu, prema traženoj osobi provesti mjere predviđene domaćim pravom koje će osigurati predaju. Jedna od mjera je i istražni zatvor do donošenja rješenja o izručenju, koju predlaže državni odvjetnik, a o njoj odlučuje istražni sudac.

Rokovi za predaju tražene osobe su:

- predaja mora biti izvršena bez odgode, najkasnije u roku od deset dana po pravomoćnosti rješenja o predaji,
- ako zbog okolnosti, na koje Republika Hrvatska ne može utjecati, predaja nije moguća u tom roku, o tome će sud ili ministarstvo nadležno za unutarnje poslove obavijestiti nadležno tijelo države izdavanja, a novi način, vrijeme i mjesto predaje dogovorit će se u daljnjem roku od deset dana,
- iznimno sud može predaju tražene osobe privremeno odgoditi zbog postojanja ozbiljnih humanitarnih razloga poput opasnosti od očitog ugrožavanja života i zdravlja tražene osobe. Sud će u ovim okolnostima odmah obavijestiti tijelo koje je izdalo nalog. Predaja tražene osobe bit će izvršena čim prestanu razlozi za odgodu. Novi način, vrijeme i mjesto predaje dogovorit će se u daljnjem roku od deset dana od prestanka razloga za odgodu.⁴⁴

9.6. Predaja vlastitih državljana

Zakonom o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s državama članicama Europske unije uređuju se dvije različite situacije vezane uz odluku o predaji za vlastite državljane s prebivalištem u Republici Hrvatskoj. Razliku čini okolnost je li europski uhidbeni nalog izdan u svrhu kaznenog progona ili izvršenja kazne zatvora. Oba slučaja pretpostavljaju izjavu osobe, odnosno njen pristanak, koji usmjeravaju daljnji tijek postupka.

⁴⁴ Ibid, str. 73.-74.

U slučaju da je europski uhidbeni nalog izdan radi kaznenog progona protiv tražene osobe u državi izdavanja, a tražena osoba je državljanin Republike Hrvatske s prebivalištem u Republici Hrvatskoj, tada će tražena osoba imati mogućnost biti vraćena u Republiku Hrvatsku nakon dovršenog kaznenog postupka u državi izdavanja europskog uhidbenog naloga radi izdržavanja izrečene kazne zatvora. Ako tražena osoba pristane na tu mogućnost, tada sud može odobriti predaju tražene osobe državi izdavanja, pod svim zakonskim uvjetima, ali uvjetuje povratak tražene osobe u Republiku Hrvatsku na izdrženje kazne po završetku kaznenog postupka.

Na primjer, kada je u državi u kojoj je izdan europski uhidbeni nalog protiv tražene osobe, koja je državljanin Republike Hrvatske s redovnim prebivalištem u Republici Hrvatskoj, u svrhu izvršenja kazne zatvora ili mjere koja uključuje oduzimanje slobode, tražena osoba može pristati na izdržavanje navedene kazne zatvora u Republici Hrvatskoj, a u tom će slučaju sud na temelju prigovora predaje tražene osobe obustaviti izvršenje europskog uhidbenog naloga da bi se od države izdavanja zatražila potrebna dokumentacija u svrhu preuzimanja izvršenja strane sankcije.

10. EUROPSKI UHIDBENI NALOG I TREĆE ZEMLJE

Europski uhidbeni nalog i postupak predaje tražene osobe vrijede samo za države članice Europske unije. Treće zemlje još uvijek podliježu tradicionalnoj proceduri izručenja povodom izdavanja međunarodnog uhidbenog naloga tj. međunarodne tjeralice, iako istovremeno uz međunarodnu tjeralicu može postojati europski uhidbeni nalog. Ako se izda europski uhidbeni nalog, a nepoznato je gdje se tražena osoba nalazi, on se prosljeđuje S.I.Re.N.E. uredu, uz obavijest putem Schengenskog informacijskog sustava, odnosno INTERPOL-a. Ako je tražena osoba uhićena u državi članici, europski uhidbeni nalog se izvršava, uz izravnu suradnju pravosudnih tijela države izdavanja i države izvršenja. U slučaju da je osoba locirana i uhićena u trećoj državi, tada se nakon uhićenja ovaj postupak izručenja pokreće diplomatskim putem, preko Ministarstva pravosuđa, dok će se tražena osoba do donošenja odluke zadržati u ekstradicijskom pritvoru.

U tradicionalnom izručenju glavni akter pokretanja izručenja je izvršna vlast vođena političkim interesnim odlukama. Smisao predaje u postupku europskog uhidbenog naloga je stvaranje slobode, sigurnosti i pravde, u svrhu suzbijanja kriminaliteta i zaštite ljudskih prava, s pretpostavkom da je u interesu svake države članice da počinitelji najtežih kaznenih djela, pa i vlastiti državljani budu procesuirani.⁴⁵

⁴⁵ Ibid, str. 80.-81.

11.PRIVREMENA OGDODA PREDAJE TRAŽENE OSOBE

Tražena osoba se predaje najkasnije u roku od deset dana od pravomoćnosti rješenja o predaji, ali predaja tražene osobe se može odgoditi, ako postoje ozbiljni humanitarni razlozi. Predaja se može odgoditi ako bi predaja dovela u opasnost život ili zdravlje osobe koja se predaje, a odluku donosi nadležni sud. U takvom slučaju predaja se odgađa, a tijela nadležna za predaju, u dogovoru s tijelima koja zastupaju državu izdavanja europskog uhidbenog naloga dogovaraju mjesto, vrijeme i način predaje u daljnjem roku od deset dana.⁴⁶

11.1.Primjeri iz hrvatske sudske prakse

U prvom slučaju, Vrhovni sud Republike Hrvatske u jednom predmetu je potvrdio rješenje Županijskog suda u Velikoj Gorici kojim je odgođena predaja tražene Republici Italiji na temelju europskog uhidbenog naloga osobe zbog postojanja opravdanih humanitarnih razloga. To je argumentirano činjenicom da je zbog širenja virusa Covid-19 došlo do odgoda u svim vidovima poslovanja i života pa tako i u međunarodnoj državnoj suradnji. Prvostupanjski sud zaprimio je obavijest ureda S.I.R.e.N.E. o nemogućnosti realizacije dogovorene predaje tražene osobe Republici Italiji jer je cijela Republika Italija u karanteni i zbog takve situacije je otkazan let kojim je tražena osoba trebala biti predana. Vrhovni sud Republike Hrvatske zaključio je da u takvoj situaciji postoje ozbiljni humanitarni razlozi zbog pandemije Covida-19 i s obzirom na neizvjesnost trajanja pandemije, koja je u tom trenutku onemogućila predaju osobe, prvostupanjski sud je odredio da će tijelo koje obavlja predaju tražene osobe izvršiti predaju u daljnjem roku od deset dana od prestanka razloga za odgodu.

U drugom slučaju, u odluci Županijskog suda u Puli prihvaćen je prijedlog tražene osobe da mu se privremeno odgodi predaja zbog zdravstvenih razloga. Osoba je zatražila privremenu odgodu predaje zbog postojanja opasnosti za zdravlje ako se ne podvrgne operativnom zahvatu oka, a u zahtjevu je priložila i medicinsku dokumentaciju. Navedenom prijedlogu odgodu se nije protivio državni odvjetnik, a sud je je svojim rješenjem odgodio predaju. Za razliku od

⁴⁶ Primorac, D., *Europski uhidbeni nalog i privremena odgoda predaje tražene osobe zbog postojanja ozbiljnih humanitarnih razloga – aktualni primjeri iz sudske prakse*, str. 44.

prvog slučaja u ovom slučaju se radi o konkretnom zdravstvenom problemu tražene osobe te je postojala mogućnost da traženoj osobi zbog predaje bude ugroženo zdravlje.⁴⁷

11.2.Primjer iz prakse Suda Europske unije

Ustavni sud Republike Italije podnio je zahtjev Sudu Europske unije koji je sadržavao pitanje koje se odnosilo na mogućnost odbijanja izvršenja predaje tražene osobe zbog teških i potencijalno ireverzibilnih kroničnih bolesti i to u situaciji ako se od pravosudnog tijela koje je izdalo europski uhidbeni nalog ne dobije potrebno jamstvo da tražena osoba neće biti izložena opasnosti o teškom narušavanju njezina zdravlja ili da će takva opasnost biti otklonjena. U ovom slučaju je važno napomenuti kako Okvirna odluka o europskom uhidbenom nalogu ne predviđa mogućnost odbijanja europskog uhidbenog naloga zbog navedenog razloga.

Sud Europske unije u svojoj odluci je zauzeo stav da pravosudno tijelo izvršenja koje treba odlučiti o predaji teško bolesne osobe zbog izvršenja europskog uhidbenog naloga, a smatra da postoje ozbiljni razlozi da bi ta predaja traženu osobu izložila stvarnoj opasnosti od zantnog samnjenja njezina životnog vijeka ili da bi došlo do znatnog i ireverzibilnog pogoršanja njezina zdravlja, mora odgoditi predaju te osobe i zatražiti od pravosudnog tijela koje je izdalo europski uhidbeni nalog dostavu svih informacija pod kojima se namjerava provoditi kazneni postupak protiv navedene osobe ili joj oduzeti slobodu, kao i o mogućnostima prilagodbe tih uvjeta njezinom zdravstvenom stanje kako bi se spriječilo ostvarenje takve opasnosti.⁴⁸

⁴⁷ Ibid, str. 44.-45.

⁴⁸ Ibid, str. 46.-47.

12. EUROPSKI UHIDBENI NALOG I INSTIUT ZASTARE

Zastara je nemogućnost zaštite nekog subjektivnog prava, odnosno progona ili primjene sankcije za delikt, pod uvjetom proteka određenog vremena, u kojemu nije bilo vršenja ovlaštenja za zaštitu prava, poduzimanje progona ili izvršenje sankcije. U slučaju da nastupi zastara sud mora obustaviti kazneni postupak, odbaciti optužni prijedlog ili presudom odbiti tužbu.⁴⁹

Načelo obostrane kažnjivosti prvobitno je bilo pridruženo načelu uzajamnosti u izručenju jer je služilo da postupanje država bude uzajamno i da nijedna od njih ne mora izručiti osobe za djela koja po vlastitom pravu ne smatra kaznenim djelima, a danas služi za zaštitu prava građana jer onemogućuje da se osobi u zamoljenoj državi ograniče slobode i temeljna prava zbog zahtjeva za izručenje za djelo koje u toj državi nije kažnjivo.⁵⁰

Pitanje zastare kaznenog progona za kaznena djela koja se nalaze u članku 10. Zakona o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s državama članicama Europske unije za koje je isključena provjera dvostruke kažnjivosti, zasigurno je pitanje oko kojeg je u prvoj godini postupanja po europskom uhidbenom nalogu u Republici Hrvatskoj bilo najviše riječi i različitih mišljenja. Vrhovni sud Republike Hrvatske u potpunosti ustraje pri svom stajalištu da je zastara isključena za kaznena djela navedena u članku 10. Zakona o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s državama članicama Europske unije.⁵¹

⁴⁹ Musulin., D., *Europski uhidbeni nalog i uloga zastare u postupku predaje: kritički osvrt na sudsku praksu iz teorijskog i praktičnog kuta*, str. 93.

⁵⁰ Pajčić., M., *Europski uhidbeni nalog u praksi Vrhovnog suda Republike Hrvatske*, str. 561.

⁵¹ Ibid str. 564.

13.ZAKLJUČAK

Europski uhidbeni nalog predstavlja jedan od najvažnijih instrumenata pravosudne suradnje u kaznenim stvarima unutar Europske unije. Njegovo uvođenje označilo je značajan pomak u borbi protiv prekograničnog kriminala, jer je njegovim uvođenjem omogućena brža i učinkovitija predaja osoba osumnjičenih ili osuđenih za kaznena djela između država članica Europske unije. Kroz ovaj rad analizirana je pravna osnova i funkcioniranje europskog uhidbenog naloga, s posebnim naglaskom na njegovu primjenu u Hrvatskoj nakon pristupanja Europskoj uniji.

Iako europski uhidbeni nalog ima svoje prednosti, postoje i određeni problemi i izazovi jer ne postoje jedinstveni standardi za njegovo provođenje, postoje problemi kod usklađenosti nacionalnih pravnih sustava, a svi ti problemi ukazuju na potrebu unaprijeđenja pravosudne suradnje unutar Europske unije. Nedostaci Europskog uhidbenog naloga su nedovoljna definiranost djela za koja se europski uhidbeni nalog izdaje, različitosti u implementaciji Okvirne odluke o europskom uhidbenom nalogu te izdavanje europskog uhidbenog naloga za tzv. „bagatelna“ kaznena djela jer je prioritet primjene europskog uhidbenog naloga sankcioniranje počinitelja teških kaznenih djela, kao što su organizirani kriminal ili terorizam, koji svojom težinom i mogućim posljedicama mogu ozbiljno ugroziti sigurnost građana i imovine Europske unije.

U Republici Hrvatskoj je uvođenje europskog uhidbenog naloga zahtijevalo prilagodbe u zakonodavstvu i pravosudnoj praksi, ali je donijelo pozitivne promjene u pogledu efikasnosti u rješavanju prekograničnih kaznenih djela. Primjena europskog uhidbenog naloga omogućila je Republici Hrvatskoj da se integrira u europski pravosudni prostor te da doprinese zajedničkoj borbi protiv kriminala u Europskoj uniji.

Daljnje unaprijeđenje europskog uhidbenog naloga kao pravnog instrumenta suradnje država članica Europske unije bit će ključno kroz harmonizaciju i standardizaciju procedura te osiguravanjem adekvatne zaštite prava osoba.

LITERATURA

Knjige i članci:

1. Burić, Z., *Europski uhidbeni nalog*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, sv. 14, br. 1, 2007
2. Čule, J., Hržina, D., *Primjena europskog uhidbenog naloga u Republici Hrvatskoj – očekivanja i stvarnost*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, sv. 20, br. 2, 2013, str. 715-750.
3. Đurđević, Z., *Europski sud pravde i legitimitet europskog uhidbenog naloga*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, sv. 14, br. 2, 2007
4. Filipović, H., *Implementacija europskog uhidbenog naloga u pravni poredak RH*, Policijska sigurnost, sv. 21, br. 1, 2012
5. Musulin., D., *Europski uhidbeni nalog i uloga zastare u postupku predaje: kritički osvrt na sudsku praksu iz teorijskog i praktičnog kuta*, 2015.
6. Pejaković-Đipić, S., *Schengenski informacijski sustav – „čuvar“ schengenskog područja*, Pregledni znanstveni rad, 2018, str. 129-155.
7. Pajčić., M., *Europski uhidbeni nalog u praksi Vrhovnog suda Republike Hrvatske*, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu, sv. 24, br. 2, 2017, str. 553.-581
8. Primorac, D., *Europski uhidbeni nalog i privremena odgoda predaje tražene osobe zbog postojanja ozbiljnih humanitarnih razloga – aktualni primjeri iz sudske prakse*, Zbornik radova Veleučilišta u Šibeniku, sv. 17, br. 1-2, 2023
9. Rakić, M., *Uloga Eurojusta u sustavu pravosudne suradnje u kaznenim stvarima s državama članicama Europske unije*, Policijska sigurnost, sv. 21, br. 1, 2012
10. Rošić, M., *EUROPOL i međunarodna policijska suradnja kriminalističke policije Republike Hrvatske*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, sv. 15, br. 1, 2008, str. 205-254
11. Rošić, M., *Perspektive Republike Hrvatske u suradnji putem EUROPOL-a*, Policijska sigurnost, br. 4, 2009, str. 399-426.
12. Rudolf, D., *Lisabonski ugovor Europske unije*, Adrias, sv. 16, 2009
13. Turkalj, K., *Politika Europske unije na području pravosuđa i unutarnjih poslova*, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, sv. 27, br. 1, 2006, str. 1127-1158
14. Turudić, I., Pavelin Borzić, T., Bujas I., *Europski uhidbeni nalog*, Zagreb, Novi informator, 2014
15. Turudić, I., *Europski uhidbeni nalog s osvrtom na praksu hrvatskih sudova*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, sv. 21, br. 2, 2014

Pravni propisi:

1. *Zakon o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s državama članicama Europske unije*, Narodne novine NN 91/10, 81/13, 124/13, 26/15, 102/17, 68/18, 70/19, 141/20, 18/24

Internetski izvori:

1. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hr/sheet/155/pravosudna-suradnja-u-kaznenim-stvarima> (pristup: 03.09.2024.)
2. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hr/sheet/156/policijska-suradnja> (pristup 04.09.2024.)
3. <https://policija.gov.hr/o-ravnateljstvu/ustroj/uprava-kriminalisticke-policije/interpol-422/422> (pristup 04.09.2024.)